

Project Liefdevolle Plicht succesvol afgesloten, maar ook een nieuw begin

Afgelopen 2.5 jaar trokken Stichting Pelita, Landelijke Stichting Molukse Ouderen (LSMO) en MantelzorgNL samen op om passende mantelzorgondersteuning voor Indische en Molukse mantelzorgers te verbeteren. Tijdens de bijeenkomst 'Liefdevolle Plicht, een blik vooruit' in Museum Sophiahof op 30 november, keken vertegenwoordigers van de pilotgemeenten Wierden, Woerden en Tilburg, samen met VWS en andere betrokkenen terug én vooruit.

Het project kreeg de toepasselijke naam *Liefdevolle Plicht*. Meer dan *mantelzorg* omschrijft dit hoe de zorg voor geliefden in Indische en Molukse kring ervaren wordt. Er is een vaak grenzeloze vanzelfsprekendheid om te zorgen. Dit zorgt er ook vaak voor dat de Indische en Molukse mantelzorgers zichzelf uit het oog verliezen, dat ze vaak liever zorgen voor een ander dan voor zichzelf.

Henriette, mantelzorger voor haar tante verwoordt het treffend: 'In de Indische cultuur zijn het altijd de kinderen die zorgzaam zijn naar hun ouders, hun opa en oma. Dat zit in je genen. Dat doe je gewoon. In mijn familie voelt iedereen zich verplicht om er voor elkaar te zijn. Dat is *Liefdevolle Plicht*.'

Niet invullen, check je aannames!

Het woord is aan Gözde Duran, verbonden aan de Hogeschool Windesheim, waar ze haar promotieonderzoek uitvoert naar toegang tot de zorg voor migranten (met dementie) en hun mantelzorgers. Zij vertelt over de obstakels die zowel mantelzorgers als zorgprofessionals ervaren in de zorg en hoe het beter kan. Onder mantelzorgers met een migratieachtergrond is behoefte aan meer ondersteuning van professionals, maar in die relatie is de houding van de professional heel belangrijk. Het tonen van interesse in de culturele achtergrond is van belang. Professionals op hun beurt, geven in het onderzoek aan dat ze behoefte hebben aan meer kennis en vaardigheden en vooral handvatten voor het stellen van de juiste vragen.

Haar belangrijkste les en daarmee ook oproep: professionals zien mensen met een migratieachtergrond als "anders" en denken daarom dat ze "andere" behoeftes hebben, en daardoor hebben ze vaak de neiging het in te vullen. Maar, zo waarschuwt Gözde: 'Niet invullen, check je aannames!'

Zo zijn we het gewend

In het panelgesprek met mantelzorgers uit de drie gemeenten dat volgt komt naar voren dat zij, tweede generatie, liefdevol zorgen of hebben gezorgd voor hun vader of moeder. Een vanzelfsprekendheid, maar om dit nu mantelzorg te noemen? 'Zo zijn we het gewend.'

Nu deze tweede generatie zelf ouder wordt, kunnen zij niet goed aangeven wat ze zelf willen en nodig hebben. Ze blijven voor anderen zorgen, vaak ten koste van zichzelf. Maartje Roelofs, directeur Maatschappelijke Ondersteuning bij VWS: 'De impact van dit project is dat

de verhalen die zo kwetsbaar zijn worden gedeeld. Dat raakt mij. Iedereen zou iets kunnen leren van de Molukse manier van voor elkaar zorgen. Het project zullen we dan ook onder de aandacht moeten brengen van de andere 339 gemeentes.' Ze heeft ook nog een boodschap voor de aanwezige mantelzorgers: 'Blijf met elkaar het gesprek aangaan, en probeer je daarbij kwetsbaar op te stellen. Dat brengt heel veel goeds voort!'

Toegang tot mantelzorgondersteuning

Shirley, zelf mantelzorger en bij Liefdevolle Plicht Woerden betrokken: 'Ik realiseer me nu: je hoeft het niet alleen te doen. Je kunt om hulp vragen. Als dit project eerder op mijn pad was gekomen, wist ik beter wat voor zorg en ondersteuning er was.'

Margie, mantelzorger en betrokken bij Liefdevolle Plicht Tilburg, vult aan: 'Door Liefdevolle Plicht realiseerde ik me: ik ben niet de enige die voor haar ouders zorgt.' Voor haar heeft het project iets opengeboken. 'Er is nu aandacht voor mantelzorg. Ik hoop dat de Indische en Molukse mantelzorgers hun eigen situatie durven aan te kaarten. Dat ouders hun kinderen vertellen over hun behoefte aan zorg, maar ook dat kinderen durven te vragen of hun vader of moeder hulp heeft.'

Het gevoel bij mantelzorgers is vaak dat zij er alleen voor staan. Om in het woud van instanties en zorgorganisaties de weg te vinden zijn sleutelpersonen van essentieel belang. Zij kunnen binnen de Indische of Molukse gemeenschap het aanspreekpunt, de vraagbaak zijn om mantelzorgers op weg te helpen. Tegelijkertijd zijn sleutelpersonen ook onmisbaar als het gaat om toegang voor bijvoorbeeld de gemeenten tot de gemeenschappen.

Terugblik

Humphrey, ambassadeur van Stichting Pelita en verbonden aan Liefdevolle Plicht Tilburg: 'Liefdevolle Plicht is een begrip geworden en daar ben ik dankbaar voor. Partijen zijn bij elkaar gebracht. De verbinding tussen de mantelzorgers en de beroepskrachten is tot stand gekomen. Er is aandacht voor de cultuur en de geschiedenis, waarmee de kennis over contextgebonden zorg versterkt is. Theo, bestuurslid van LSMO en vrijwilliger voor Stichting Sinar Maluku in Woerden vult aan: 'Liefdevolle Plicht heeft meer nadruk gelegd op mantelzorg. Mensen gingen er meer over praten, ook tijdens de bijeenkomsten. Ze stelden zich opener op.'

Toekomstplannen Liefdevolle Plicht lokaal

Hoe gaat Liefdevolle Plicht lokaal verder in 2024? Jeanette, mantelzorg consulent uit Wierden heeft veel geleerd dat ze in het nieuwe jaar verder wil ontwikkelen: Ik heb geleerd te luisteren en dat het belangrijk is aan te sluiten bij wat mensen nodig hebben. We zullen deze thema's onder de aandacht blijven brengen via de Molukse Stichting. En bovendien zullen we in 2024 spreekuren blijven draaien in hun wijkcentrum, waarin om beurten mijn collega's van welzijnsorganisaties en de Wmo consulent van de gemeente aansluiten.

Hodo van de gemeente Tilburg vult aan: 'Ik ben me bewust geworden hoe groot het wantrouwen is en dat we hierin iets te doen hebben. Liefdevolle Plicht wordt voortgezet in Tilburg, en zal onder ons gemeentelijk programma OMMA (Ouderen met een Migratie Achtergrond) verder vorm krijgen. Uiteraard in samenwerking met de sleutelpersonen van LSMO en Stichting Pelita.'

Ook in Woerden gaat Liefdevolle Plicht verder, onder de Molukse Stichting. Lea van Stichting Sinar Maluku licht dat toe: 'We hebben een werkgroep 'zorg' opgericht die dit thema verder onder de aandacht zal brengen. En we zijn in gesprek met een grote zorgorganisatie om te verkennen wat de mogelijkheden zijn voor een woonzorgcentrum waar Molukse en Indische ouderen kunnen wonen als ze meer zorg nodig hebben.'

Diep geraakt

De zaal luistert vervolgens ademloos naar het verhaal van Ida Lesil, studente en mantelzorger voor haar 23-jarige broertje. Een liefdevolle plicht, maar ook een zware taak. Ze interviewde individuele mantelzorgers in de 3 pilot-gemeenten en vertelt over haar ervaringen. Een terugkerend thema is het willen behouden van de wijze van zorgen zoals de Indische en Molukse doelgroep gewend is, en dat hulp vragen lastig blijft. Het illustreert waarom het belangrijk is om hier ook de komende tijd op in te blijven zetten. 'Ik weet dat in mijn cultuur tradities, verhalen over vroeger en wijze levenslessen worden doorgegeven door erover te vertellen en te luisteren. Ik heb bijgedragen aan het project door te luisteren naar de mantelzorgers en hun verhalen en behoeften aan ondersteuning op te tekenen. Zo wil ik mantelzorgers helpen die dagelijks te maken hebben met de uitdagingen van zorg en cultuur.'

Nog 339 gemeenten te gaan!

In het laatste panel met Bonnie Joosten (waarnemend directeur Stichting Pelita), Ate Osinga (lid Raad van Bestuur van Stichting Pelita) en Esther Hendriks (bestuurder MantelzorgNL), werd een blik vooruit geworpen. Het project is in de drie pilotgemeenten zeer succesvol gebleken. Maar er zijn nog 339 gemeenten te gaan!

Met dank aan Dick Rozing

